

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Різноманітні організації виявляють усе більшу зацікавленість у досягненні та демонструванні належних екологічних характеристик, контролюючи вплив своєї діяльності, продукції чи послуг на довкілля, відповідно до своєї екологічної політики та екологічних цілей. Вони чинять так в умовах щораз більшої суворості законів, розвитку економічної політики та інших заходів, спрямованих на охорону довкілля, а також в умовах зростання стурбованості зацікавлених сторін стосовно екологічних проблем і проблем забезпечення сталого розвитку.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Сталий розвиток - загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Теорія сталого розвитку є альтернативою парадигмі економічного зростання, яка ігнорує екологічну небезпеку.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Стандарт ISO 14001:2015 установлює вимоги до системи екологічного керування, щоб дати організаціям змогу сформулювати і реалізувати політику та встановити і досягти цілі, які враховують правові вимоги та інформацію про суттєві екологічні аспекти. Він призначений для застосування організаціями всіх типів і розмірів, а також у різноманітних географічних, культурних і суспільних середовищах.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Цикл PDCA

Plan (Плануй) - встановити екологічні цілі та процеси, необхідні для досягнення результатів, що відповідають екологічній політиці підприємства

Do (Виконуй) - реалізовувати заплановане

Check (Перевірй) - здійснювати моніторинг та,

за необхідності, вимірювання процесів, аналізувати та оцінювати інформацію та дані отримані в ході моніторингу, вимірювань та діяльності з верифікації і задокументувати результати

Act (Дій) - вживати заходів для підвищення результативності – постійне поліпшування

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Найвище керівництво повинне визначити екологічну політику організації та забезпечити, щоб вона в межах визначеної сфери застосування системи екологічного керування:

- a) відповідала характеру, масштабу та впливам на довкілля діяльності, продукції та послуг організації;**
- b) містила зобов'язання щодо постійного поліпшування та запобігання забрудненню;**
- c) містила зобов'язання щодо дотримання застосовних правових вимог та інших вимог, які організація зобов'язується виконувати, стосовно її екологічних аспектів;**
- d) була основою для встановлювання та аналізування екологічних цілей і завдань;**
- e) була задокументована, запроваджена та підтримувана;**
- f) була доведена до відома всіх осіб, які працюють в організації або діють за її дорученням;**
- g) була доступною для громадськості.**

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Екологічна політика – це декларація в якій вище керівництво визначає свої наміри та бачення підприємства в сфері екологічного менеджменту. Зазвичай Політика це стратегічний план підприємства в сфері екологічного менеджменту, яка розробляється на N кількість років, але яка обов'язково переглядається кожен рік на аналізуванні системи екологічного менеджменту вищим керівництвом.

Дані про перегляд Політики вносяться в Протокол аналізу СЕМ вищим керівництвом. Політика СЕМ доступна всім зацікавленим сторонам - розміщується в цехах, на сайті підприємства, при вході на підприємство

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Якщо на підприємстві діє інтегрована система управління, то екологічна політика є частиною загальної Політики інтегрованої системи управління.

Кожна організація розробляє структуру Політики на свій розсуд, але в ній обов'язково повинно бути прописано, що організація виконує всі правові вимоги, як діють в Україні по охороні довкілля.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Приклад оформлення Політики ЕМ

- 1. Стратегія підприємства – Підприємство прагне гармонізувати свою діяльність з довкіллям за рахунок послідовного зниження негативного впливу своєї господарської діяльності на навколишнє середовище; забезпечить реалізацію зусиль в рамках своїх повноважень для захисту навколишнього середовища та забезпечення екологічного балансу в своєму регіоні...**
- 2. Зобов'язання – впровадити та постійно підвищувати ефективність системи екологічного менеджменту; відповідати всім законодавчим, нормативним та взаємно узгодженим вимогам замовників щодо охорони навколишнього середовища, визначених екологічних аспектів, енергоефективності та ресурсозбереження; при прийнятті рішень щодо реконструкції підприємства, дотримуватись пріоритету**

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

збереження природного стану довкілля; принципів раціонального використання природних ресурсів; забезпечувати інформування персоналу з питань екології, для формування на підприємстві екологічної культури; надати достатню кількість ресурсів для впровадження кращих практик з управління охороною навколишнього середовища та збереження енергоресурсів....

3. Відповідальність керівництва – Керівництво підприємства бере на себе відповідальність за постійне поліпшення системи екологічного менеджменту; вище керівництво твердо переконане, що охорона навколишнього середовища та раціональне природокористування є одним із важливих аспектів управління підприємством; впроваджувати тільки енергоефективні проекти...

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

4. Відповідальність працівників – всі працівники повинні співпрацювати з керівництвом підприємства з метою дотримання законодавчих вимог з охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування; працівники не повинні виконувати роботи, які можуть нанести шкоду довкіллю...

5. Оцінка ризиків – при виконанні всіх робіт на підприємстві буде проводитись оцінка ризиків для довкілля. Мета такої оцінки полягає в визначенні профілактичних та захисних заходів, у відповідності до законодавчих актів, які необхідні для забезпечення охорони навколишнього середовища та бережного природокористування..

6.Залученість та навчання персоналу – персонал підприємства обов'язково приймає участь в нарадах, де розглядаються питання охорони навколишнього середовища та виконання посадових обов'язків

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

з дотриманням усіх вимог направлених для зменшення негативного впливу на довкілля; підприємство проводить навчання персоналу по охороні навколишнього середовища та раціонального природокористування, щоб гарантувати, що наші працівники компетентні та виконують свою роботу без ризику для довкілля...

6. Розповсюдження політики -

7. Перегляд Політики -...

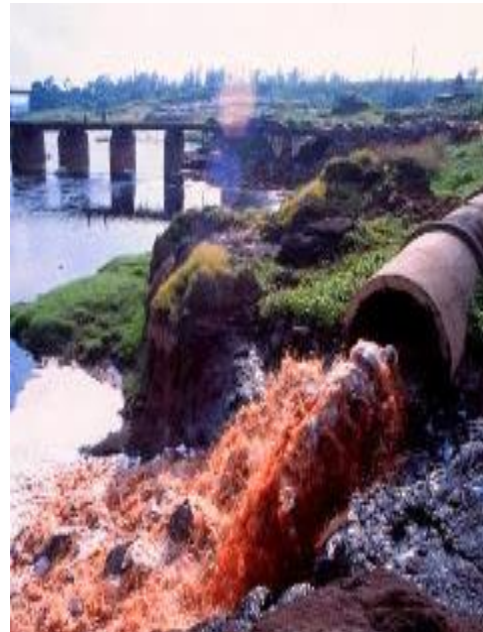

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Екологічний аспект (*environmental aspect*)

Елемент діяльності організації або її продукції чи послуг, який може взаємодіяти з довкіллям.

Примітка. Суттєвий екологічний аспект - це екологічний аспект, який має або може мати значний вплив на довкілля.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Для визначення екологічних аспектів на підприємстві необхідно:

- 1. Встановити порядок визначення екологічних аспектів діяльності підприємства, що мають суттєвий вплив на навколишнє середовище, визначити систему показників, що створюють основу для розробки і встановлення екологічних цілей та заходів.**
- 2. Розглянути впливи на довкілля від виробничих процесів, матеріалів та сировини, що використовуються та утворюються у виробництві, зберігаються на складах, використання енергоресурсів у підрозділах, дій субпідрядників, та інших видів діяльності, продукції чи послуг, якими підприємство може управляти або мати вплив на довкілля.**

Вплив на навколишнє середовище – будь-яка зміна в довкіллі, несприятлива чи сприятлива, яку цілком або частково спричинено екологічними аспектами організації.

Примітка. Вплив може бути як несприятливий, так і сприятливий.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Визначення екологічних аспектів – це неперервний процес визначення минулого, поточного та потенційно можливого сприятливого чи несприятливого впливу організації на довкілля. Цей процес також передбачає встановлення можливих наслідків для організації від санкцій адміністративного, правового та господарського характеру.

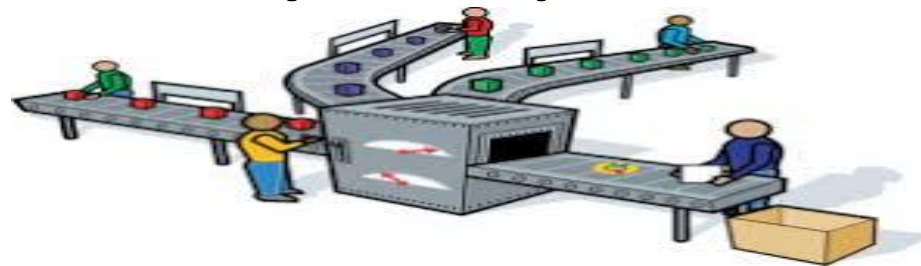
Екологічні аспекти діяльності, продукції або послуг розподіляються на ті, які організація може контролювати та ті на які може впливати, враховуючи перспективу життєвого циклу.

Керівники структурних підрозділів аналізують роботу підрозділу для встановлення тих видів діяльності, що можуть якимось чином взаємодіяти з довкіллям (як сприятливо так і несприятливо), тобто щось споживати з довкілля (ресурси), або переробляти, та утворювати при цьому, поряд з продукцією підприємства, відходи виробництва, скиди у водні об'єкти та викиди у атмосферне повітря. Поряд з впливом від діяльності того чи іншого підрозділу, аналізується вплив на довкілля від випущеної продукції.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Розглядаються такі питання: “Що відбувається в підрозділі кожен день? Які етапи виробництва або технологічного процесу, підготовки до виробництва та завершення? Що відбувається періодично, наприклад ремонти, профілактичні роботи, зупинки, чистки, обслуговування, тощо? Чи наявні у зберіганні небезпечні та шкідливі речовини? В яких діях щось може статись ненавмисне, як-от під час транспортування, зберігання - проливи, просипи, прориви, аварійні ситуації, інше).

Корисно при цьому скласти блок-схеми технологічних процесів, що відбуваються, або користуватись технічними, технологічними регламентами, технологічними картами, інструкціями з експлуатації, та іншими документами, що описують порядок виконання діяльності.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Види аспектів, що виникають на вході:

- використання сировини, матеріалів;
- використання небезпечних, хімічних речовин;
- використання енергоресурсів (вода, газ, тепло, електроенергія, паливо).

Види аспектів, що виникають на виході етапів діяльності:

- викиди в атмосферне повітря;
- утворення стічних вод;
- втрати тепла;
- утворення відходів;
- інші забруднення (шум, вібрація, запах , інші шкідливі фактори).

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Для кожного виявленого екологічного аспекту встановлюється вплив на довкілля.

Прикладами впливів є:

- забруднення підземної і поверхневої води,
- забруднення атмосферного повітря,
- виснаження, забруднення чи деградація ґрунту,
- виснаження природних ресурсів, погіршення їхньої якості,
 - шкідливий вплив на людину,
 - збереження природних ресурсів,
- інші (запах, вібрація, шум, інші шкідливі фактори).

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Приклад визначення екологічних аспектів:

Діяльність, послуга, продукт	Екологічний аспект	Вплив на навколишнє середовище
Санітарна підготовка виробничих приміщень	Скиди стічних вод, що містять миючі, залишки сировини	Забруднення води
Прибирання приміщень	Використання води, електроенергії	Виснаження природних ресурсів
Обслуговування і ремонт обладнання	Відходи ганчір'я промасленого	Забруднення ґрунту
Очистка циклонів	Відходи зернового пилу	Забруднення ґрунту

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Транспортні послуги	Викиди відпрацьованих газів від роботи двигунів	Забруднення атмосферного повітря
	Проливи, прокапування паливо-мастильних матеріалів від несправних двигунів	Забруднення ґрунту, забруднення водних об'єктів
Вироблення теплової енергії в котельній	Споживання природного газу	Виснаження природних ресурсів
Робота котлів	Викиди оксидів азоту, оксидів вуглецю	Забруднення атмосферного повітря

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Для визначення аспектів, що мають суттєвий вплив на навколишнє середовище, проводиться їх оцінка.

Критерії, по яких виробляється оцінювання:

- виконання законодавчих вимог
- небезпечність впливу на навколишнє середовище
- масштаб та частота виникнення
- вплив на імідж підприємства

Оцінюються впливи аспектів за бальною шкалою: від 1 до 9 балів, від меншої ваги до більшої:

- 1–3 проблеми нема або вона мала
- 4–6 проблема існує
- 7–9 проблема значна

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Критерій	Оцінка в балах			Компетентність
	1-3 проблеми нема або вона мала	4-6 проблема існує	7-9 проблема значна	
Виконання Законодавчих вимог	Повне виконання Встановлені норми не перевищуються	Можливе порушення Встановлені норми іноді порушуються, або знаходяться на межі	Має місце порушення Встановлені норми порушуються	Керівник структурного підрозділу, Провідний інженер з ОНС
Небезпечність впливу	Речовини 4 класу небезпеки (безпечні) або дуже незначний вплив	Речовини 3 класу небезпеки (малобезпечні) або помірна шкода	Речовини 1 і 2 класу небезпеки (небезпечні) або значна шкода	Керівник структурного підрозділу, провідний інженер з ОНС
Масштаб та частота виникнення	Мало і нечасто	Мало і часто , або багато і рідко	Багато і часто	Керівник структурного підрозділу, пров інж з ОНС
Вплив на імідж підприємства	Не впливає	Можливі скарги	Випадки скарг	Провідний інженер з ОНС

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Сумарна суттєвість визначається по формулі:

Сумарна суттєвість =

Виконання законодавчих вимог + Небезпечність впливу + Масштаб та частота виникнення + Вплив на імідж підприємства

- **A – більше 25 балів. Дуже високий пріоритет аспекту, має суттєвий вплив на довкілля, є порушенням законодавства, діяльність неможливо проводити без вирішення аспекту. Аспекти які увійшли до цієї групи включаються до суттєвих та першочергово звертається увага на розробку заходів для вирішення цих аспектів.**
- **B – від 25 до 15 балів. Високий пріоритет аспекту, потребує планування заходів по зменшенню впливу, може привести до погіршення санітарно-екологічного стану. Дані аспекти також включаються до суттєвих, по ним розробляються заходи по зменшенню впливу їх на довкілля.**
- **C – менше 15 балів. Невисокий пріоритет аспекту, екологічний вплив аспекту незначний, знаходиться в межах нормативів з вільним запасом.**

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Провідний інженер з охорони навколишнього середовища розробляє “Перелік суттєвих екологічних аспектів” на підставі Переліків екологічних аспектів підрозділів, а також аналізуючи загальнозаводські екологічні аспекти (що стосуються території, загального іміджу заводу, виконання юридичних нормативів та інших питань).

А на основі “Переліку суттєвих екологічних аспектів” розробляється екологічна Програма підприємства.

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Діяльність, послуга	Екологічний аспект	Вплив на навколишнє середовище	Оцінка важливості				Пріоритетність	Управління
			Закон. вимоги	Вплив	Частота	Імідж		
Зварювальні роботи	1. Використання електродів. 2. Утворення відходів електродів. 3. Викиди зварювальних аерозолів. 4. Використання природних матеріалів(кисень, аргон, вуглекислий газ, пропан-батан), ел.енергія	1. Витрати матеріальних ресурсів.	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>1</i>	<i>13C</i>	2. Роздільний збір та передача на переробку <i>Інструкція про порядок поводження з відходами.</i> 3 Дозвіл на викиди в атмосферне повітря
		2. Забруднення ґрунту полігону відходів (В)	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>12C</i>	
		3. Забруднення атмосферного повітря	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>10C</i>	
		4. Витрати природних матеріалів.	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>10C</i>	

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Миття пляшок ПММ	Скид стічної води.	Забруднення води (В)	2	2	7	1	12 С	Нейтралізація лужного стоку вуглекислотою власного виробництва Дозвіл на викиди забруднюючих речовин Дозвіл на викиди забруднюючих речовин
	Викид парів лугу	Забруднення повітр. атмосф.						Нейтралізація лужного стоку вуглекислотою власного виробництва
	Утворення відходів вологої етикетки (пресованої).	Забруднення ґрунту полігону відходів						Інструкція про порядок поводження з відходами
	Утворення склобою	Забруднення ґрунту (В)	2	2	2	1	7С	Збір та передача на переробку. Інструкція про порядок поводження з відходами. Облік відходів

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Адміністративно - господарські роботи	Утворення відходів матеріалів для обслуговування офісної та побутової техніки	Забруднення ґрунту (В)	1	2	2	1	6С	Збирання та передача на часткове повторне використання або на переробку. Інструкція про порядок поводження з відходами.
	Утворення відходів паперу	Забруднення ґрунту (В)	1	1	2	1	5С	Роздільний збір та передача на переробку Інструкція про порядок поводження з відходами
Виникнення пожежі в адміністративних приміщеннях	Викиди забруднюючих речовин	Забруднення атмосф. повітря продукт. горіння	2	6	4	2	14С	Перелік можливих аварійних ситуацій
	Утворення продуктів горіння	Навантаження на полігон побутових відходів	1	4	4	1	10С	Інструкція про порядок поводження з відходами

Практичний досвід розробки і реалізації екологічної політики підприємства за стандартом ISO 14001:2015

Екологічна програма підприємства на xx рік

<i>№ п/п</i>	<i>Екологічний аспект</i>	<i>Цілі</i>	<i>Заходи</i>	<i>Ресурси для виконання цілей</i>	<i>Відповідальний</i>	<i>Терміни виконання</i>	<i>Моніторинг досягнення цілей</i>
	<u>Ливневі очисні споруди</u> Злив стоку після поливу території	Доведення показників стоку до норм. знач. рН 6,5-8,5 Нафтопрод. 0,3мг/л Зважені речовин 12мг/л	Встановлення обладнання очистки дощового стоку	Бізнес-план будівництва обладнання очистки дощового стоку Аналіз роботи очисних споруд дощового стоку	Голов.буд. Нач. тепло енергетич. цеху Нач. Лаб. Провідний інженер з ОНС	XXXX	

Аудитор компанії DQS Микусевиц Валентина Якимівна

Тел. 067-441-60-32

email: 4416032@ukr.net

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ